

การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

นายเชษฐศักดิ์ สานติวิวัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-142-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 1749817X

STUDENT SELF-ACCESS OF DATABASE
IN STATE ACADEMIC LIBRARIES

Mr. Detsak Santiwivat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science
Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-142-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
โดย นายเศรษฐศักดิ์ ศานติวิวัฒน์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ กฤติษา อัครฉัตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาคำหลักสูตรปริศนาคำหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุญสุวรรณ)

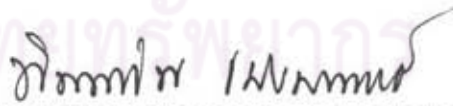
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

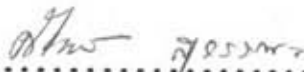
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่าชก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ กฤติษา อัครฉัตร)

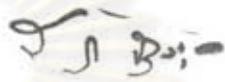
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ศิริพร สุวรรณะ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
โดย นายเศรษฐศักดิ์ ศานติวิวัฒน์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ กฤติยา อัครดากร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

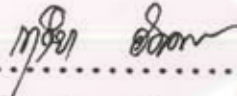

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ กุญสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

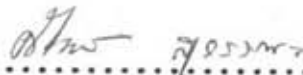
..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่าอภัยกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ กฤติยา อัครดากร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ศิริพร สุวรรณะ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทยในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เลขคัดดี ศานติวิวัฒน์ : การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษาในสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ (STUDENT SELF-ACCESS OF DATABASE IN STATE ACADEMIC
LIBRARIES) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ กฤติยา อัทธการ, 140 หน้า.
ISBN 974-633-142-6

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในด้านวัตถุประสงค์ ความถี่ในการสืบค้น สาเหตุ กลวิธีในการ
สืบค้น ประโยชน์ที่ได้รับ และปัญหาในการสืบค้น ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่เรียน
ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวง-
มหาวิทยาลัยต่อการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุด

ผลการวิจัยในด้านต่าง ๆ ของการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุด พบว่า (1) ในแง่
วัตถุประสงค์นักศึกษากำหนดสูงสุด สืบค้นฐานข้อมูลเพื่อหารายชื่อหนังสือและบทความวารสารในห้องสมุด
(2) ความถี่ในระดับสูงสุดที่นักศึกษาใช้ในการสืบค้น คือ ไม่กำหนดแน่นอน แล้วแต่ความต้องการ (3)
สาเหตุในการสืบค้นสูงสุด คือ มีอิสระในการค้นด้วยตนเองโดยไม่ต้องรบกวนเจ้าหน้าที่ (4) กลวิธีที่
นักศึกษาใช้ในการสืบค้นสูงสุด คือ ไขข้อเรื่อง (5) ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้นสูงสุด คือ ค้นข้อมูล
ได้รวดเร็วกว่าการค้นด้วยวิธีอื่น

ปัญหาในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีปัญห
ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในเรื่องต่าง ๆ คือ ไม่ทราบขั้นตอนในการสืบค้นฐานข้อมูล เจ้าหน้าที่ไม่
อยู่ในขณะที่ต้องการความช่วยเหลือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีจำกัดต้องรอนานและ ค้นไม่พบเรื่อง
ที่ต้องการในฐานข้อมูล เป็นปัญหาที่พบสูงสุด

สำหรับความสัมพันธ์ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของนักศึกษา พบว่าสาขาวิชา
ที่เรียน ระดับการศึกษาของนักศึกษา และประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษามีผลทำให้การ
สืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองของนักศึกษา สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นบางส่วน

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิติกร..... พลศักดิ์ ๑๗๕๖๖๖๖๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... พลศักดิ์ ๑๗๕๖๖๖๖๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C510275 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: STATE ACADEMIC LIBRARIES / DATABASE SEARCHING
DETSAK SANTIWIWAT : STUDENT SELR-ACCESS OF DATABASE IN STATE
ACADEMIC LIBRARIES. THESIS ADVISOR : INSTRUCTOR KRITTIYA ATTHAKOR,
140 pp. ISBN 974-633-142-6

The purpose of this research was to study student self-access of database in state academic libraries in the aspects of : objectives, frequency, causes, search strategies, useful, and problems including the relationship among subject fields, educational levels, and experience in using computer as well.

The findings in the study were :-

For the objective aspects, (1) the most students access library databases to search for book titles and journal articles, (2) the most frequency of student searching is irregular, it is up to their need, (3) the most causes for searching is free to self-access and does not disturb the staff, (4) the most searching strategy is title search, (5) the most useful self-access is be able to search more rapidly than the other strategies.

The problem areas are lack of knowledge about searching, staff are absent while they need help, lack of terminal in servicing that keep them waiting for a long time and without the topic they need in the database are the most problems.

Lastly, it is found that the relationship among subject fields, educational levels, and experience in using computer give partly significant effect to student self-access.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*เด็ทซาก สันติวิวัฒน์*.....

สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Krittiya Atthakor*.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ กฤติยา อัครถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างดียิ่ง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยนี้ด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ อาจารย์ ดร. นิมนต์รำไพ เปรมสมิทธิ อาจารย์ศิริพร สุวรรณะ ประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย และเนื่องจากทบทวนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้มาจากทบทวนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ คุณวัลลภา ปัญญาวงศ์ คุณณภาลัย ทองปิ่น คุณเพ็ญพันธ์ เพชรศรี คุณสิริพร วิษณุทกิตต์ คุณเคศา นันทนิธิชัย คุณอุทัยวรรณ ศิริเลิศ คุณสุพิน อุดมผล คุณรัชนิกร อินเล็ก คุณเชาวพร ศิริจันทร์ และเพื่อนร่วมรุ่น C5 ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณปฐม กลิ่นน้ำทิพย์ ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำด้านสถิติ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณป้า คุณลุง และขอขอบคุณน้องทุกคน ที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจ และส่งเสริมในด้านการศึกษามาโดยตลอด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เคหะศักดิ์ สำนักวิทยบริการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
ตัวแปรของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. การสืบค้นฐานข้อมูลในห้องสมุดและวารณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายและประเภทของฐานข้อมูล.....	8
พัฒนาการของการสืบค้นฐานข้อมูลในห้องสมุด.....	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูล.....	12
ปัญหาที่พบจากการสืบค้นฐานข้อมูล.....	12
การสืบค้นฐานข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของไทย.....	14
ประวัติการจัดทำฐานข้อมูลของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของไทย.....	14
ประเภทของฐานข้อมูลที่ห้องสมุดสร้างขึ้นเอง.....	16
บริการสืบค้นฐานข้อมูลของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของไทย.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
การศึกษาวารณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	26
การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	35
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเองในห้องสมุดของ นักศึกษา.....	39
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก ตารางแสดง บริการสืบค้นข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์ของห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามสถาบันและห้องสมุด.....	115
ภาคผนวก ข ตารางแสดง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีบริการสืบค้นฐานข้อมูล ด้วยตนเอง และรายชื่อฐานข้อมูลของห้องสมุดที่ให้ผู้ใช้สืบค้นด้วย ตนเอง.....	128
ภาคผนวก ค แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เรื่อง การสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง ในห้องสมุดของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถาบัน.....	27
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย.....	32
3	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	35
4	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	36
5	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการใช้คอมพิวเตอร์.....	37
6	ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์	38
7	วัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.	40
8	วัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา..	42
9	วัตถุประสงค์ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสบการณ์ในการ ใช้คอมพิวเตอร์.....	44
10	ความถี่ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	46
11	ความถี่ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	48
12	ความถี่ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสบการณ์ในการใช้ คอมพิวเตอร์.....	50
13	สาเหตุในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	52
14	สาเหตุในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	54
15	สาเหตุในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสบการณ์ในการใช้ คอมพิวเตอร์.....	56
16	กลวิธีที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน...	58
17	กลวิธีที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา....	60
18	กลวิธีที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสบการณ์ในการ ใช้คอมพิวเตอร์.....	61
19	ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่ เรียน.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
20	ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	65
21	ประโยชน์ที่ได้รับจากการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์.....	67
22	การมีปัญหในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน..	68
23	การมีปัญหในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา...	69
24	การมีปัญหในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์.....	70
25	ปัญหาที่มีต่อการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน....	72
26	ปัญหาที่มีต่อการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74
27	ปัญหาที่มีต่อการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์.....	76
28	ปัญหาที่มีต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	78
29	ปัญหาที่มีต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	80
30	ปัญหาที่มีต่อเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์.....	82
31	ปัญหาที่มีต่ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	84
32	ปัญหาที่มีต่ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	86
33	ปัญหาที่มีต่ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสืบค้นฐานข้อมูลด้วยตนเอง จำแนกตามประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
34	ปัญหาที่มีต่อฐานข้อมูลของห้องสมุด จำแนกตามสาขาวิชาที่เรียน.....	90
35	ปัญหาที่มีต่อฐานข้อมูลของห้องสมุด จำแนกตามระดับการศึกษา.....	92
36	ปัญหาที่มีต่อฐานข้อมูลของห้องสมุด จำแนกตามประสิทธิภาพในการใช้คอมพิวเตอร์.....	94

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย